

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је на Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 пот. на четврт године 9 круна 75 пот. Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 3 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот. Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 29. Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-контото 12008.

Позив на претплату.

1. јануара 1907. године отварамо нову претплату на прву четврт.

„Застава“ излази два пут дневно, а стаје као и до сад на три месеца 8 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ дневно један пут поштом шаље, а на месец дана 2 круне 70 потура. — За оне, који желе, да им се лист шаље два пут дневно поштом стаје 9 круна 75 потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пут дневно шаље лист кући, 9 круна на три месеца.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

За време трајања седница српског народног црквеног сабора доносиће „Застава“ најтачније и најбрже извештаје, на које уповорујемо наше поштоване претплатници и пријатеље листа.

Обраћамо нарочито пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

Нови претплатници који одма пошљу своју претплату за I. четврт 1907. своту од 8 круна а за петков број 1 круну добијаће све до краја овог месеца бесплатно лист.

По решењу управе, лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, децембра 1906.

Уредништво и администрација
„ЗАСТАВА“

Мења се слика на сабору.

На нашем народном црквеном сабору мења се слика. Самосталске лармације се замориле. Што један каже, то другови понављају. Неки говоре и данас оно, што су говорили јуче. Неки се њихови већ разиласе.

Радикална странка заључила је да сабор ради по 10, 12 и више сати дневно, ако је потребно. Јуче је радио сабор 10 сати. Од 10 сати ујутру до 8 у вече. Верификација је скоро готова. Данас ће се завршити и по свој прилици отпочети рад.

Можемо утврдити да су самосталци постигли обратно од онога што су желели. Место да скоче у угледу и цени, они се силно обрукаше. Почели су лармом, по чели неовбиљно, страшно. Што им је код мокринског мандата било добро, то исто им је код велико бечкеречког мандата било ружно. Који су од радикалних посланика били за тешњи споразум са самосталцима, ти се данас ратосиљају. А од публике ко уђе у саборницу, тај је сит „самосталства“ за сва времена.

Но самосталце чекају још гори дани. Иде законодаван рад, иде озбиљни административни рад. Шта ће тада дрекавци, који данас воде. Овако неовбиљни људи, нису никад били људи од знања и рада. Њих грозница хвата од озбиљног посла. Неки су молили проту Руварца, да им и

он помогне. И он им је обећао дати материјала против радикала, кад дође на ред извештај саборског одбора. Лепо ће им ићи. Исто како је обрукао до сад Руварац себе, обрукаће и њих.

Но поред све „самосталштине“ ипак ће рад сабора напредовати, па имати и успеха. Радикали су спремни да раде и 12 сати на дан, спремни да божићне ферије трају неколико дана; спремни су да употребе клотиру, §. 25 пословника и кад је већ сувише говорено, онда да предложе крај.

Ја сам говорио са једним радикалним послаником, ратаром и питао га, може ли наш народ наћи што ружно у клотири.

„Па имамо ми то“, каже он. — „Наш народ је трпљив, ал и кад му ко завета неправедно и неће никако да ућути, онда наш ратар — по зуби мора. Кад они хоће да осујете својима говорима и понављања ма саборски рад, што га народ очекује као гладан хлеба, е онда се мора употребити клотира. Верујте народ ће то потпуно разумети и одобрити. Та има их у сабору који говоре, мајучу, кеве се, па један такав могао би да се ачи 6 недеља, кад би га пустио. А где је онда народ и његови захтеви“.

Но можда неће морати доћи до крајних средстава. Пошло је на боље и ваљда ће и сами самосталци, бар они који су озбиљнији, заштити уста својим дрекавцима.

Српски народно-црквени сабор.

— Девета седница —

Отворење седнице и подмесици.

После 10¼ сати патријарх отвара седницу. Није присутан ни један епископ. Сва места, одређена за публику, заузета. Перовођа поп-Јован Гавриловић чита записник прошле седнице.

На питање председничко, да ли има ко какве опаске, Буде Будисављевић примећује, да је по заључку седнице тражио реч, да стави примедбе у погледу дневног реда. Већина и председник нису му дали реч. Жели, да се то утврди. Признаје, да је председник изрекао, да завршује седницу, али ако се буде тако радило, онда се неће моћи никад стављати примедбе у погледу дневног реда — Предлаже, да се у будуће то спречи.

Потпредседник др. Никола Ђурђевић вели, да се држао праксе. Будисављевић је после закључка седнице тражио реч, није му могао дати, јер би то било против пословника. Нема ништа против предлога.

Др. Мита Мушицки слаже се са предлогом Будисављевића, да се при одређивању дневног реда могу чинити опаске, па тек тада да се заључи седница. — Усваја се.

За тим се записник оверовава.

Председник изјављује, да ће записник водити парох Соларић, а говорнике бележити Обрадовић.

Калембер због болести, а др. Славко Милетић због смртног случаја у породици траже допуст. Даје им се. — Остали поднесци упућују се дозичним одборима.

Има и један предлог, не каже се чији је, да се верификација обавља оним редом, који је одредио верификациони одбор. — Прима се.

Верификација.

Известилац верификационог одбора, др. Бабић предлаже, да се протест против избора световног посланика даљског и врањевачког одбије, јер су оба касно предана. — Усваја се. — Нападнут је и избор световног посланика мокринског Љубомира Лотића. За разлог наведено је, да је у Јозепоу био неправилан избор изборника. Обављен је цедуљама. Предлаже, да се тај разлог одбије, јер ни једном изборнику није

тима било онемогућено гласање. У Беодри председник једном изборнику није хтео издати веровицу. То је незаконито, али како тим једним гласом не би био промењен исход избора, верификациони одбор предлаже, да се протест одбије.

Усваја се једногласно. (Устаје при гласању и Љубомир Лотић. Смех.)

Верификација старо-бечејског мандата.

Известилац Мита Клицић износи опширно и исцрпно извештај о овом протесту. Има протест Гавре Гаванског и другова из Сентомаша, Владана Војновића и другова из Старог Бечеја и поп Панте Поповића из Петрова Села. Осим тога протест М. Везилића против избора изборника у Сентомашу. У прва три протеста у главном реч је о овоме троме: о избору изборника у неким местима, о самом избору и о личности изабраног посланика, дра Живка Продановића. — У протесту се наводи, да у Турији нису бирачи гласали на свих 17 изборника, него само на носиоце листе. Веле, да су према томе изабрани само носиоци. Верификациони одбор не може уважити тај приговор. Гласање ја јавно, усмено. Овде није било препреке бирачима, да изразе своју вољу. У Ади је обављен избор изборника цедуљама тајно. Ово је исти случај, као и у Јозепоу и сабор је онај приговор одбио, дакле да се одбије и овде. И Гавански и Војновић наводе, да је при избору председник изборног одбора, ма да је гласање било тајно, по Гаванском отворио гласаницу поп-Коњевића из Мола, а по Војновићу, неколико гласаница, број и чије су не наводи. Тај један глас, па баш и неколико, не би променули исход избора. (Самосталци: Истрагу треба!). Војновић је уложио протест против избора изборника у Старом Бечеју, јер вели, да је листа бирачка била неправилно састављена: један је био два-пут uveden. Да се не уважи, јер тај један глас не мења исход избора, када је листа продрла са већином од преко сто гласова. У Старом Бечеју они, који анају читати, читали су имена са цедуље, а који не знају, ти су говорили на памет. То исто и у Везилића протесту за Сентомаш. Да се сба одбију. Војновић наводи, да су радикали терорисали бираче при избору изборника и на њих утицали тиме, што су говорили онима, који су гласали за њихову листу: Тако Јово голубе, Петре синко и т. д. (Смех) Да се не узме у обзир. Поп-Панта Поповић уложио је протест против избора изборника у Петровом Селу. Гласање је било цедуљама. Напред је заказано, да избор мора трајати од 8 до 12 сати у подне. Верификациони одбор признаје, да је незаконито, што је одређено време, докле ће избор трајати, али све да се тај избор уништи, ипак исход избора остаје исти, када и отпадне тих 11 гласова. (Самосталци: Истрагу, истрагу! Буде Будисављевић: Није правилан избор.) — У сва три протеста замера се изабраном посланику, да нема црквене свести. Једном је изазвао татора из цркве, да прими вероваконски принос од неких. Нема љубави према цркви. То потврђује сведоштво и изјава поп-Миливоја Сивачког. Ова је без броја парохијалног звања и без печата. У њој се наводи, да не прима свечарску водицу, не причешћује се и није познато, да ли му је жена православне вере и да ли му је дете крштено, и ако је, да ли у православној вери. Ради формалних недостака та се сведоштво не може примити. Питање црквене свести начелно је у споразуму са свима странкама решено на сабору 1902. године. Црквена свест није квалификација за посланика. Сабор од 1902. год. донео је о томе једногласан закључак. Нигде у закону нема, шта се подразумева под црквеном свешћу. У изборном реду се тачно наводи, ко може бити бирач. Предлаже, да се избор оверови, а протест одбије, јер су сви разлози побиијени; једино стоји разлог против избора у Петровом Селу, но и тих 11 гласова не би променули исход избора.

Патријарх примећује, да закључак сабора о црквеној свести 1902. год. није крај потврдио. Клицић зна то, али су тада све странке то

Клицић зна то, али су тада све странке то

усвојиле, на то се позивао. — Патријарх: Моја је дужност била, да то изјавим. — Самосталци: Да се читају сви списи; Усваја се. — Мандић: Да се напред овначи, чији је који протест.

Перовође Гавриловић и Обрадовић наизменце читају списе.

Поп-Вељко Лукић: Наводи, како се из саборског устројства види, да је ово српско православно црквено сабор. Спомиње и 40 § устројства, но без икакве везе, не доказује њима ништа. Послаником може бити само Србин православног вера. Докази, ко је православног вере, нису одређени у закону. Ту је главно осећај. Ако се ко не осећа православног, нека се не меша у ствари православног цркве. Створио би се опасан прецедент, да буду у сабору људи, који не љубе православног цркву. Он, као члан самосталне цркве (место: странка. Грохотан смех. Лукић: Погрешка језика. — Др. Душан Поповић: Боље погрешка језика но памети. — Др. Миша Михајловић: Та се вама често дешава!) Лукић протестује, што се меша у послове црквене и школске онај, који се одриче те цркве. Претпоставља, да др. Продановић није раскинуо везе са својом црквом, кад се примио, да буде посланик: (Самосталци: Нека се изјави др. Продановић!)

Парох Јован Магарашевић држао је, да је Лукић прокикао читаву ствар, те ће осветлити, но то није учинио. Споменуо је, 40. §. изборног реда, но тада је требао доказати да ли је по њему Продановић могао бити биран или не. То није учинио. Зашто? По њему Продановић може бити биран. (Лукић: То нисам казао! — Па за тим „виопрено“ виче: И ако је Турчин? — Шта хтеде таме?) Лукић је требао доказати, да није меродавна изјава Сивачког. Чуо је већ неколико пута, да се овде радикалној странци пребацује фуртимаштво, то је у пуној мери заслужио Лукић. У Хрватској при изборима говорило се о једној странци, да хоће да уништи веру. Бискупације су дигле хајку на њу. Па се после и казало, да све то не стоји. Једино по писању „Браника“ могло се дознати, да је Продановић безверан. Но на писање „Браника“ не сме се и не може се ослањати. Лукић претпоставља, да Продановић није раскинуо са својом црквом, о томе ће говорити др. Продановић. Поново наглашава, да члан самосталне странке спомиње 40. §, па га прогута. Тај члан не побија изјаву пароха Сивачког. Ако усвојимо та начела при општинској уредби, да је повољна изјава парохова, доћи ће до инквизиције. (Самосталци упадају. Буде Будисављевић: Не дозвољавам, да ви мени одређујете црквену свест! — Др. Михајловић: Оставићемо вама. — Прибићевић: Клерикалац! — Лукић: Опасале се штрајгом — Овај „фина“ израз попу Лукића изазвао је негодовање и код самосталца, те када га неки прекореше и сам се стиди своје „финоће“.) Није било потребно читати списе. Пре сте хтели, да се верификациона расправа скине с дневног реда. (Самосталци: Нисте примили. — Др. Бабић: Не дамо се терорисати.) а сада је отежете, да не дођемо до права, озбиљна рада. Ваша тактика је узорк нереду, (Бурно одобравање. — Самосталци: Дајте нам савета! Шта желите? — Др. Миша Михајловић: Да будете родољубиви, озбиљни и да радите. — Бурно живео и тапшање.)

Васа Муачевић: Радикали су одбили спораум. Овде је огроман протестни материјал, па верификациони одбор опет неће истрагу. Кад сте у Кикинди тражили истрагу, онда је треба наредити и овде, да се учини крај нередима по тим општинама. (Ређа их, а не спомиње Сентомаш, др. Бабић му довикује: А где је Сентомаш? То је на њиву воденицу.) Тражи, да се нареди истрага.

Прота Милош М. Папић: Није лично нападнут, нити његов избор, устаје само за то, што се у протестним списима у главном напада на личност дра Продановића. Лукић је говорио о православлу, а овде је реч само о црквеној свести. Жали, што је један свештеник тако говорио у корист оних, који тобоже имају црквену свест. Сивачки издаје сведочење, да Продановић не долази у цркву, не исповеда се, не причешћује... (Др. Михајловић: Многи то не чини. — Самосталци: Ни Ви? — Др. Михајловић: Бојим се, да ће ме отровати.) Навешћу један случај. На негдашњем сабору имали смо ми свештеници своје скупове, где смо расправљали чисто црквене ствари. Једном дође један световњак међу нас и зажели, да све свештенство на сабору изнесе предлог: да се свако, ко не долази у цркву, не исповеда се, не причешћује, лиши активног и пасивног права. (Др. Михајловић Лукићу: Да ли је то наведљиво?) Тај световњак био је врло одан својој цркви и на добре намере је то световао. Па свештенство ипак није то прихватило, јер је држало, да то не би било на корист, но на штету православа. Изгу-

били бисмо екстремну интелигенцију (Бурно одобравање.) И сад хоћемо поново то, сада после 27 година. (Тапшање. — Лукић упада. — Др. Михајловић довикује му: Репегат радикалски!) Сада, када оима маха нааренство, шири се социјализам, ту је грађански брак — не само интелигенција, но и прост народ би се отпадио од цркве и вере. И има их опет, који смеју да одричу дру. Продановићу црквену свест. Нека устане ко, па нека каже, да се тачно држи црквених наређења. Мало би било и таквих свештеника. Дакле велим: Врачу исцели се сам! (Бурно: живео!) Спомиње се, да се дру. Продановићу не свети свечарска водича. Уредбе то нигде не наређују. (Др. Михајловић: Намеће му се поп. Жали за два ексцера) Препоручује, да се избор дра Продановића оверови.

Св. Прибићевић неће да говори о равнотежи у протесту, ни о Лукићевој изјави, коју саборска већина није разумела. (Радикали довикују: Тако је викала! Дубоко мисли! — Смех) Реч је о црквеној свести (Др. Михајловић: И кад се оженио.) Признаје, да су и самосталци невини онам становиштем, које су до сада заузимама у питању црквене свести. Лукић је говорио у своје име само, а не у име самосталне странке. (Радикали: Аха, одричете га се!) Може неко бити добар Србин, а да није православног вере, но ако се ове одрекао, не би био поштен кад би седео овде у сабору. Говори затим опширно о хрватској напредној странци и њеном програму у погледу религије. (Поп Прерадовић: Шта се то неч таче!) Говори подужи о приликама црквеним код Хрвата и код Срба. (Са стране радикала: Овај би, да је над попом попа! — Неоклерикали!) Самостална странка држи, да није најважнија аутономија, има српски народ много важнијих питања, која се не могу решити у оквиру аутономије. Нису неоклерикали, но млада демократска странка, која наглашавала идеју успеха. (Самосталци тапшу. Др. Михајловић: Дела дружије говорел!)

Настаје одмор. Одлази и патријарх. По одмору заузима председничко место др. Никола Ђурђевић

Др. Живко Продановић: Говориће у своју одбрану. Оптужба је тешка и то не само против мене, но и против моје породице. Пре свега указаће на неке чињенице, ради којих је ова оптужба поникла. Странка која је банкротирала, либерална странка, када је свим пропала, породила се у њој нада, да ће се у Сентомашу наћи терена, да ће се тамо моћи повампити. У органу те странке устајало се систематски гадно, покварено против моје личности, што је моја личност била од оудузног утцаја на промену прилика у Сентомашу, те им се тако последња нада изјаловила. Ја сам радио у корист своје странке, којој сам свагда припадао и припадам, у корист радикалне странке. (Бурно усклиц: Живео!) Денунцирали су ме властима, да нећу сиротињу да лечим. Бунили су социјалисте против мене, а када сам их ја задобио, онда су телали, да сам их поткупио. Па та покварена редакција „Браника“ ишла је тако далеко, да се драгула, да дирне у оно, што је човеку најсветије, у породицу му. Потегла је јавно питање, какве је вере моја жена. Ево сведочење, да је вере православног, а тиј исти поп, што је дао ону изјаву против мене, тај ме је венчао. Потегли су у јавности чак и моје дете. Тврдили су да није крштено, и ако је, да није у православној вери. Ево сведочење, да је вере православног. (Одушевљени узваци: Живео!) Ти сви гадни напади тих ниских људи управљани су били против мене само зато, што сам радикал. Но то још није све. Важна друштвена чињеница у нашој околини је форма, зову је социјализам, али није то. То је сиротиња, које има код нас 2/3, свега становништва, то су бескућници. Ја сам радио по програму радикалне странке, да тим бесправним људима, прибавим права, да их задобијем за српску ствар, да Српству у службу ставим ту снагу, која је дотле била бесплодна. (Тапшање. Дуготрајно: Живео!) Од интернационалних социјалиста постали су хришћанске социјалисте. (Живео!) А Срби социјалисте одступили су од интернационалних социјалиста и усвојили су програм, у коме нема ничега више но у програму радикалне странке. Зато, што сам се здружио с том сиротињом, мучки ме је нападала редакција „Браника“, коме сада самосталци гурају кола, коме страну држе. (Тапшање. Бурно одобравање.) Да кажем коју о црквеној свести. Религија је потчињена законима културе. У философији мора се ценити религија по својој етичној вредности. То сам чинио и ја у идеји, али не у пракси. Био сам пасиван члан православног цркве. Дужим се автономног програма радикалне странке. Од увек сам се сматрао и сматрам припадником правосла-

не цркве. Нападаји на мене систематски су били управљени од те покварене странке, коју сада ви, самосталци браните. (Самосталци: Не подваљујте!) Држим, да ћете сви признати, да је гадно непоштено мешати се у приватан, породичан живот једног човека. (Тако је. Живео!) Гадан је и поступак пароха Сивачког. (Тако је! — Самосталци: Тужите га.) Треба да се јавно овде осуди такав поп и подло писање покварених људи око „Браника“. (Тапшање. Живео и дуго одобравање.)

Др. Мандић: Говориће само о ствари протеста. Сви су моменти избора нападнути, да није ниједан правилан. Верификациони одбор, ако мисли, да то није истина, треба да нареди истрагу. Срањује онај избор са кикиндеким избором. Упушта се у неке појединости, но ту сваки час брка једну опшину с другом. Збуни се, вели, није добро разумео. Најзад потпомаже предлог, да се нареди истрага.

Др. Влада Манојловић рефлектује на Мандићев говор. Мандић је рекао, да су незаконити избори изборника у Бечеју и Петровом Селу. Када је бранио кикиндеки мандат, заузимао је друго становиште. Зашто, откуда та промена? У питању је радикални мандат, за то. (Вика. Председник упућује посланике на ред.) Акта о избору изборника не спадају пред сабор, него пред епархијски административни одбор. Мокрински мандат је оверовљен, иако се у једном месту гласало цедуљама, овај због истога разлога зар сада па се не може? Признаје, да је било незаконитости при избору изборника у Петровом Селу. Ти би се 11 гласова имало уништити, но то не би утецало на исход избора. Па баш да се додату и против-кандидату. Па нашто истрага? Све је јасно у доказано, нема се шта истраживати. Може се избор само уништити или оверовити. Разлога за уништење нема, дакле треба, да се оверови.

Како нема више пријављених говорника, добија реч предлагач против предлога, Васа Муачевић. Понавља, што је напред рекао и опет срањује са кикиндеким случајем. (Ала их боли Кикинда!) Предлаже истрагу.

Извештај Кличин брани предлог верификационог одбора. Пориче, да треба истрага. У Бечеју радикална листа победила је са преко 100 гласова, преговор је учињен само за неколико бирача, нема их ни 10, дакле исход избора био би опет исти. Гласање је било правилно у Бечеју, Сентомашу и Ади, према већ одобреном начину у Јозепову. Истиче, да се Сентомашани брину за Аду и Турнију. Они, што су поднели, куте, но ови са стране брину се за њих. Препоручује предлог верификационог одбора, да се избор овери.

Председник наређује гласање. Гласа се устајањем најпре за предлог верификационог одбора. Овај се већином гласова усваја.

(Српски се.)

Саборски Одбор.

Седница 14. децембра 1908.

Присутни сви чланови осим др. Мише Михајловића.

Узете су на знање неке одлуке министра-председника, па су неке ствари упућене фискалу на мишљење, а у неким стварима поднеће се списи на захтев, а неке ће се ствари упућити сабору.

Упућен фискал да састави основно писмо о заклади народне добротворке Драгиње Утвић удате Бркић.

Узета на знање министарска одлука, да се одобрава повишење и умножење стипендија из завладе Адамовићеве и Путникове с тим да није нужно таково одобрење ни тражити.

На предлог Школског Савета одобрено да се Небојши Увалићу, привременом професору учитељске школе у Паврацу издаје плата у напред.

Решено известити Школски Савет, да се на једна општина у Хрватској и Славонији није изјавила, да би рада држати вишу женску школу.

Одобрено пароку Милутину Јорговићу, да пониси свој улог у свештенички удовички фонд на 1200 круна.

Довзначена је мировина удовици пок. пароха Николе Зеца из Букурузара по одбитку дуга.

Одобрено у име допуне дотације Милану Грбићу из Мекињара 200 круна, а Јовану Милојевићу из Висућа 100 круна за пола године, а тако исто и протопрезвитерском велелану Луки Бубићу из Вођина 1000 круна годишњих.

Све молбе упућене Саборском Одбору, а за сабор упућене су истоме.

Одобрили су путни трошкови помоћнику надзорника народних црквених добара, те му одобрен и извештај предујам уз обрачун.

Одобрили су некоји рачуни за градњу епископске резиденције вршачке са другим зградама. Одобрено је да црквена опћина земунска може примити и даље руковати са иметком тако званог »грчког братства«. Враћен елаборат управи манастира Војловице, да се према примедбама удеси план и трошковник за оправа на манастиру.

Умољена је кр. земаљска влада у Загребу да не изастане по жељи тврде Оренштајн и Шпицер рударског стручњака ради испитивања и бушења на земљишту манастира Беоцина.

Усвојен је и поднео се сабору нацрт уредбе манастирске као и нацрт уредбе о издавању зајмова из српских народно црквених фондова.

Одобрено је неколико зајмова и саслушано физикалских мишљења и других мање важних решења.

Вести из места и са стране

Питања?

Шта ће одговорити вођа самосталаца као председник хрватског сабора г. Медаковић, ако га упита хрватска опозиција: шта је он радио са самосталном странком на српском народно црквеном сабору.

Медаковић: Одговорићу да смо опструирали.

Музикант и кукурекало а на жалост члан Школског Савета Светозар Прибићевић, говори увек о парламентарности, а он највише греша против парламентарности.

Парламентарност изискује да када се изабере нов сабор бирају се нови одбори, а чланови старих одбора подносе оставке.

Зашто г. Прибићевић није поднео оставку на чланству Школског Савета као пријатељ парламентаризма? Или ваљда жели да буде у старом бар?

Др. Полит се запенушио у »Бранику« доказујући, да радикали тек што имају један глас већине у сабору. Па како је то онда могуће било, да је баш при верификацији Политова мандата решено са 40 гласова радикалских против 29 нерадикалских, да се против Политова мандата спроведе истрага.

Полит: Па забунио сам се мало, знате и и 11 изгледа да је једно.

Забава са игранком.

Новосадско српско занатлијско певачко друштво »Невен« приређује други дан Божића 26. децембра 1906. год. под управом свога ликовоће Ђорђа Гајина, српског народног учитеља, у великој дворани »Хотела Мајера« забаву с игранком и дилетантском представом у корист друштвене благине. — Добровољни приноси примају се са захвалношћу и изнеће се на јавност. На забави свираће тамбурашки збор Војина Јовановића-Швабића. — Улазница од особе 1 круна, а ложе од 1—3 е обе стране по 6 К, осале 5 К. Почетак у 8 сати у вече.

Нервозна Америка.

Амерички лекари одржали су свој конгрес у Чикагу. Утврдили су, да је у Америци нервоза, живчана болест, ужасно отела маха. Велики путеви, неуредан живот, јако умно и душевно напрезање, страшна животна борба, напрезан рад, то су узроци, да ће нервоза упропастити становништво здружених америчких држава. Више стручних лекара на том конгресу утврдило је, да ће после два људска поколења једва бити човека на свету, који неће патити од нервозе. Конгрес је закључио, да свој снагом поради, да се греханство привикне мирнијем животу, јер иначе су неизбежне ужасне последице нервозе.

Сукоби са српским четима у Македонији.

Јављају нам из Београда: По турским службеним подацима, објављеним у брошури С. Виторија Ремона, било је за последње две године ових сукоба у Македонији и Старој Србији са српским и грчким устаничким четима: — Са грчким четима сукобила се турска војска 54 пута, том приликом погинуло је 215 Грка, 29 Грка је рањено, а 278 Грка заробљено. — Са српским четима сукобила се турска војска 19 пута, том приликом погинуло је 130 Срба, 1 Србин је рањен, а само је 13 Срба заробљено. — Турски губитци нису забележени. — Сукоби са бугарским четима нису означени у Рамоновој статистици. — Пасац вели, да је постојање

српских и грчких чета оправдано и појмљиво, јер оне бране српско и грчко становништво од зулума бугарских чета.

Крвав Вожић.

У Београдској близу Ђура десио се о католичком Вожићу, жалостан случај. Момак Јанко Шинко, који је био познат као убојица, те због тога често имао посла са властима, због туче, рупио је вадеран у кућу Јована Киша. Ту је хтео на гласу лепотицу, Кишову ћерку, Агницу да примора, да му буде милосница. Девојка се томе опирала, а обесни Шинко је претио целој породици, да ће их поубијати. Престрављеној Агници пође за руком да се украде и побегне у жандарску касарну и ту затражи помоћи за себе и своје. Тада стражмештер жандарски Стеван Кантор и фирер Лајош Хорват похатају кући Кишовој. Ту их дочека Шинко са више момака, одмах бритвом нападне на стражмештера и убоде га. Фирер Хорват похита стражмештеру свом у помоћ. Једним ударцем сабље располови лице Шинково, а другим му прецели главу на двоје. Шинко је на месту остао мртав. Истрага је поведена од више власти.

Добротвор Српске Књижевне Задруге.

Краљ Србије Петар I. изволео се уписати за добротвора задругина и положити пет хиљада динара. Овим постао је краљ највећи добротвор задругин и дао је тиме задрузи снаге и воље да се још више заузима око извршења задругина задатка. Великоме добротвору нека је хвала и слава на овој пажњи и помоћи српској књижи.

Српска Књижевна Задруга.

За поклоне о Материцама и Одевима има задруга две врло подесне, лепо приређене, а јефтине књиге од Чива Јове: »Српској деци« (за ученике основних школа) и »Српској омладини« (за ученике средњих школа). Прва стаје у обичном повезу 1-20 динара, у фином 2.—дин., друга у обичноме повезу 1-80 динара, а у фином повезу 2-50 динара. Повереници, скупљачи и књижари имају 30% у име награде. Продаја само за готов новац. Задруга моли своје поверенике и скупљаче као и књижаре, да се заузму око растурања ових заједно одличних књига за децу и омладину.

— Јавља се повереницима и задругарима, да задруга од I, V, VIII. и IX. кола (1892., 1896., 1899. и 1900. године) има само још врло мало примерака, те их у будуће продаје само по десет динара кола.

Судар возова.

У Шотској владају ужасне снежне мећаве. Возови стоје на сред пута затрпани у снегу, а помоћни возови узалуд покушавају да дођу до њих. И станице су пуне возова, који не смеју даље да се крену. Сигнали не раде а и телеграфска веза је прекинута. И за то многи возовине знају да ли је пруга слободна или није. Тако се десило, да је један особни воз застао испред станице Елиот, незнајући да ли сме даље или не. У томе је дојурно и брзи воз, који је превађивао 50 километара на сат, и ударио одостраг у тај особни воз. Удар је био тако страхан, да је брзи воз размрсао, стражње вагоне особног воза, који су били пуни путника. 16 их је остало на месту мртвих а 30 их је рањено. Међу овима многи врло тешко, да неће остати у животу. Локомотива брзог воза посве је разорена. Влаковођу је потрес бацно у висину, а за тим је пао у снег, но ништа му није било. Локач је погнуо. Грозан је био лелек и јаук рањених, јер је ужасна зима бол њихов још појачавала. После дужег времена и тешких напора, рањеници ту једва склоњени у болнице.

Једна годишњица.

Сарајевски орган наше браће Муслимана »Босанско-Херцеговачки Гласник« завршио је 52. бројем прву годину свога излажења. У последње време, како јавља »Српска Ријеч«, наши злотвори проносили су по Сарајеву гласове, да ће Омербегов лист престати. »Злотворима на жалост, а свим поштеним савојима ове заједничке нам мајке домовине на радост, јављамо, да је то била ујдурма оних, којима је честити »Гласник« три у оку.« Јављајући ту вест »Српска Ријеч« вели, да ако Бог да и срећа јуначка, неће »Гласник« све докле престати, док се спасоносна идеја слоге, за коју он ради не оствари.

Је ли Јапанка лепа?

Одговор на ово питање може се наћи у делу дра Штраца Die Rassen Schönheit des Weibes. Писац, који је тако много путовао, објашњава чуђење које изазивају Јапанке, код странаца који путују по Јапану. Нема женске на белом свету, која је тако поучљива, прилагодна и подобра за схватање као Јапанка. Све нове утиске уме она очас да присвоји и примени, и зна да се прилагоди свима новим приликама. Уз то је духовита, весела, има дара за хумор и уметност; само поуздана није. У погледу лепоте Јапанкиња у њезиној домовини не узима се у

обзир њено тело, само се тражи да је уско, а тако исто и лице. Нос треба да је узак и дугачак, мишице мршаве, руке узане и дугачке, кукови узани, ноге мршаве. Насупрот другима, који жале што Јапанке нису још наше свога Фидијаса, одриче др. Штрац Јапанкама лепоту према нашем схватању, јер на њину лицу не изостају монголске боре, и ноге су им одвећ кратке. Али је интересантно да их он, поред свег свог већ изреченог суда, ипак означава више него лепима: признаје да су дражесне! »Нигде, — вели он, — не може се наћи тако много лепих девојака као у земљи где се сунце рађа. Њихова урођена љупкост, њихов вечити осмејак што игра покрај малих уста, њихова чистоћа чине их невероватно примамљивим и кад се човек свигле и на особиту грациозност њихова кретања, целокупан га утисак необично рздрга.

Старост хартије.

Позната је ствар да је хартија кинески проналазак и да је њен начин справљања постао познат и у Европи тек за време крсташких ратова: у Немачкој 1190 а у Француској 1250 године. Свен Хедину, познатом испитивачу средње Азије, било је додељено да потврди ову културно историску истину проналаском кинеске артије из друге половине трећег столећа, која се очувала у добром стању и што је он успео доказати да је та артија из тог доба, Све Хеден је отворио у песку пуштање »гоби« у близини некадашње северне обале језера »Лопнор« претрпане развалине некакога града и у рудинама једне од највећих кућа нашао је знатан број списа с кинеским писмом, већи део од штапића дрвених а мањи део од артије. Писма израђена од дрвета могаху се још читати али од артије бекјаху само одломци који су се као кинеска артија одржали 1650 година и представљају за сад највећу научну важност. Разрешење ових манускрипта отпочело је, и у колико је досад прочитао одлични познавалац старокинеског језика Химли у Вибадену несумњиво се утврђује да се ови списи датирају из 265—270 год. по Христу. Према кинеским изворима изналазак артије треба да се датира још од другог столећа по Христу. Доста то, да квалитет артије која је овом приликом нађена у пустињи »гоби« доказује, да је њено справљање од биљних влакана била стародавна вештина.

Птице што играју.

Не само људи, него се и птице одају уживању у игрању. У птице које играју убројавају се, на првом месту, вивци. Ове животиње, као што је познато, живе удвоје, али играју утроје и то како дању, тако и у ведрим ноћима. Играју на овај начин: подигне се вивак и одлети којем суседном пару, који га прими веома љубавно. Затим се пар стави иза њега и сви троје почну брзим корацима марширати пуштајући притом са свим ритмичне звуке. После неког времена марш престане, гост подигне крила и стоји гласно певајући; друго обоје клања се иза њега напред и у страну и остаје неко време гучући нешто, у погнуту положају. Тиме је игра окончана и вивак се врати у свој крај, да би тамо са својом домаћицом био позван на игру другим којим вивком. Изгледа просто, да су вивци негде из прикрајк, посматрали људе како играју и од њих научили играти.

Трговина.

НОВИ САД, 15. децембра 1906. године.

Пшеница прве квалитете 13 к. 60 п. до — к. — п.	} цена по 100 кило
Пшеница нова — к. — п. до — к. — п.	
Пшеница средња 13 к. 20 п. до 13 к. 30 пот.	
Пшеница лакша 12 к. 60 п. до 13 к. — пот.	
Наполица нова — кр. — п. до — кр. — пот.	
Јечам 12 круна — пот. до — кр. — пот.	
Зоб нова 14 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Кукуруз у зрлу п. 8 кр. 80 п. до 9 кр. — п.	
Кукуруз у клипу в. — кр. — п. до — кр. — п.	
Маст 132 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Сланина 132 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Сланина паљена 132 кр. — п. до — кр. — п.	
Свињн угојени тешки 94 до 96 пот.	} цена
Свињн средње . . . 90 до 92 "	
Свињн лажи . . . 86 до 88 "	
живе мере.	
Теопи 100 п. до 112 пот. по кило	} цена
Јагањци — к. до — к. по пару	
Овци 32 кр. до 48 кр. по пару.	

ПРОФЕСОР J. МОГАН

концес. течај књиговодства у Петроварадину, држи у свом стању: Нови Сад, Араџијева улица бр. 11. темељне курсове из књиговодства појединим ученицима и ученицама, који по жељи у Вечу испите полагају. — Награда тек после доброг испита, што је довољан основ, да ови течајеви који у јануару започињу, нису површна, већ темељити наставни курсеви.

Тужним срцем јављамо свима сродницима, знајцима, кумовима и пријатељима, да је наш непрежаљени отац, односно брат, дед, свекар и таст

Данило Срдих

умировљени учитељ,

у 65 год. живота након кратког боловања у Петрињи дне 6. (19.) децембра т. г. издохнуо и да су његови земни остаци дне 8. (21.) и м. у српском православном св. николајевском гробљу петрињском матери земљи предани.

Уједно изричемо срдачну благодарност свима онима, који нам — било писмено, било усмено — изразима саучешћа тугу донекле ублажише.

Нарочита хвала нашем куму преч. госп. Родољубу Пајићу, пароху петрињском, који је мртво тело милог нам покојника опojaо; затим штот. професорском збору учитељске школе петрињске, учитељским приправницима исте школе, као и учитељском збору српске народне школе петрињске, који мртво тело свог сатрудника до хладног гроба корпоративно испратиле. Особита хвала коровићи и певачком збору Срба приправника, који својим складним појањем тужну свечаност увеличаше.

Највећа хвала пак многоштованој старини, преч. госп. Парлу Пајићу, пароху у Брђанима, који је на глас смрти милог му кума а 16-годишњег сатрудника на просветном пољу у Брђанима — својом побудом — смрт милог нам покојника у српској православној цркви у Брђанима огласити и затим кроз осам дана за покој душе му звонити дао. Заиста редан пример нежне пажње и редак пример почасне награде скромног просветног рада!

Свима хвала и од Бога награда!

У Гају 15. (28) дец 1906

У име ожалостане породице

Јован Срдих

парех — син.

1709 1-1

ПРЕУЗИМАЊЕ ГОСТИОНИЦЕ.

Поштованој публици из места и са стране јављам, да ћу од Нове Године узети под рачун

гостионицу Ђоке Крстића

и да ћу се старати за сваку удобност и чистоћу пића као и за добру кујну.

С поштовањем

Јоца Марковић

гостионичар у Алибунару.

1713 1-2

ФРИШКА ЈАЈА

купујем целе вагоне franco Berliu. Оферте:

Матнјашевић.

Berlin, Linienstrasse Nr. 121. bei Wichert.

1665 6-6

БРАЋА РАБШТЕРИ

НОВИ САД

196 68

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

треба шпецерајска радња

Т. Борђевића

у Новом Саду.

1796 3-5

Још се може добити

„ВРАЧ ПОГАЂАЧ“

Илустровани шаљиви календар

за 1907. годину.

Овај једини у Српству шаљиви календар штампан је ове године у много већем издању него лански, а има га још за растуривање и продају. — Календар обухвата пуних 10 штампаних табака а цена му је 25 новчића (или 50 филира). — Наручиоцима већ од 10 комада дајемо уобичајени попуст; а ко наручи 50 комада и више, дајемо још већи рабат. — Све поруке, наруџбине и новац шаљу се на адресу:

ЗОРКА С. Л. ЛАЗИЋА рођ. МИЛЕТИЋ,
НОВИ САД.

1698 4-6

Где се може најбоље и најјефтиније пазарити? Код Мите Перинца.

Где се може добити све црквене утвари? Код Мите Перинца.

Где се може добити неба, литије, полијеје, вандила? Код Мите Перинца.

Где се може добити затаве, барјаци за певачка друштва? Код Мите Перинца.

Где се може добити златних и сребрних цених сатова? Код Мите Перинца.

Где се може добити златних и сребрних цених сатова? Мите Перинца.

Где се може добити за 5 круна добар цени сат? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити разне сорте златних ланаца? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити златних прстења, мивђуша, медалија? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити цео шмук за младе? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити дијамантске и брилијантске ствари? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити сребрне и од кина сребра еспајр? Код Мите Перинца.

Где се може добити све ствари, које се праве од сребра и кина? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити руске и остале св. иконе и историчне слике? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити све сорте шивањих машина? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

Где се може добити све сорте огледала и рамова? Код Мите Перинца.

Где се може на месечну отплату разна роба добити? Код МИТЕ ПЕРИНЦА.

А ко је за насавеснију и најсолиднију послугу? М и т а П е р и н а ц.

А где је радња, трговина Мите Перинца у Панчеву? На пијаци.

Телеграм адреса **Perinacz, Pancsova.**

1712 1-6

РЕД ЖЕЉЕЗНИЧКЕ ВОЖЊЕ.

Важи од 1. октобра (п. р) 1906. до даље наредбе.

Будимпешта — Београд							Београд — Будимпешта							Ст. Бечеј — Н. Сад			Н. Сад — Ст. Бечеј						
Станице	Муњ. вл. 902	Бран вл. 904	Особ. вл. 908	Особ. вл. 910	Меш. вл. 916	Меш. вл. 922	Станице	Муњ. вл. 901	Бран вл. 901	Особ. вл. 907	Особ. вл. 909	Меш. вл. 916	Меш. вл. 921	Станице	Особ. вл. 5802	Особ. вл. 5804	Меш. вл. 5812	Станице	Особ. вл. 5801	Особ. вл. 5803	Меш. вл.		
Б.-Пешта	п	11:20	3:20	7:15	10:10		Београд	п	4:15	5:41	7:55	4:00		Ст. Бечеј	п	4:40	4:25	9:50	Нови Сад	п	5:00	4:17	8:51
К. Кереш	д	1:34	5:19	10:42	2:13		Земун	д	4:27	5:50	8:06	4:11		Чурог	д	5:21	5:05	10:40	Барутана	д	5:23	4:42	9:14
К.-К.-Хал.	п	1:39	5:26	10:58	2:28		Ивиђија	п	4:26	6:20	8:37	4:44		"	п	5:27	5:10	10:48	"	п	5:31	4:43	9:31
Суботица	д	2:40	5:54	11:37	3:12		Карловци	д		6:57	9:33	5:44	4:44	Темерин	д	6:20	6:03	12:04	Темерин	д	5:54	5:06	10:00
Б.-Топола	п	2:46	6:36	12:37	4:22	4:15	Нови Сад	д	5:46	7:49	10:47	7:20	5:37	Барутана	д	6:30	6:11	12:24	Чурог	д	6:04	5:14	10:21
Фекетич	д		7:25	2:21	6:22	5:04	Врбас	п	5:51	7:56	11:00	7:46	5:54	Нови Сад	д	7:25	7:00	1:35	Ст. Бечеј	п	7:03	6:15	11:47
Врбас	п		7:25	2:22	6:27	5:09	Фекетич	д		8:38	11:56	9:01	6:02										
Нови Сад	д	4:16	7:42	2:47	7:05	5:36	Б.-Топола	д		8:51	12:13	9:27	6:31										
Карловци	д	4:21	7:54	3:02	7:20	5:50	Суботица	д		8:51	12:14	8:31	7:23										
Ивиђија	п		8:44	4:28	8:52	1:00	К.-К.-Халаш	п		9:07	1:36	9:57											
Земун	д	5:32	8:02	4:46	9:16	1:28	К.-Кереш	д		9:07	12:41	10:02											
Београд	д	5:40	9:03	4:47	9:16	1:29	Б.-Пешта	д		9:39	1:26	10:52											
			9:32	5:30	9:56	2:19				10:30	2:46	1:04											
			9:38	5:45	10:08	2:29				10:31	2:49	1:16											
			5:32	10:16	6:43	10:07				8:36	10:57	3:24	2:04										
			5:33	10:30	7:07	11:32				8:41	11:04	3:31	2:14										
			5:40	10:38	7:17	11:42				10:14	1:00	6:55	6:45										

Н. Сад — Сомбор — Баја				Баја — Сомбор — Н. Сад				Фекетич — Паланка		Паланка — Фекетич							
Станице		Особ. вл. 6101	Особ. вл. 6103	Меш. вл. 6113	Станице		Особ. вл. 6102	Особ. вл. 6104	Меш. вл. 6114	Станице	Меш. вл. 4912	Меш. вл. 4914	Станице	Меш. вл. 4911	Меш. вл. 4913		
Нови Сад	пол.	2:45	7:31	1:40	Баја	пол.	1:15			Фекетич	пол.	6:59	6:10	Паланка	пол.	2:55	2:45
Гајдобра	дол.	4:04	9:07	3:26	Сомбор	дол.	3:23			Гајдобра	дол.	9:00	8:26	Гајдобра	дол.	3:27	3:17
Хоџаци	пол.	4:05	9:09	3:50	Хоџаци	пол.	3:51	6:51	2:25	Паланка	пол.	9:21	8:41	"	пол.	3:39	3:31
"	пол.	5:00	10:01	5:00	"	пол.	5:10	8:09	3:55	"	пол.	9:53	9:13	Фекетич	пол.	5:49	5:3
Сомбор	пол.	5:02	10:02	5:21	Гајдобра	пол.	5:12	8:10	4:05								
"	пол.	6:20	11:20	7:00	Нови Сад	пол.	6:07	9:05	5:16								
Баја	пол.	7:05				пол.	6:09	9:16	5:40								
	пол.	9:15				пол.	7:25	10:31	7:13								

Примедба: Масним бројкама оз ачено значи вођно до ба а рачуна се од 6 с. у вече до 6 с. ујутру